

vagen in natura med en Pengeafgift. — Jeg maa tilstaae, at jeg sætter megen Priis paa, at de ærede Forslagsstillere have holdt sig til den bestaaende Lovgivning, forsaavidt de have meent, at, om ogsaa Forpligtelsen til at udrede Fournage og Brændsel gik over til Communen, skulde denne Byrde bæres af Hartkornet; jeg finder det ikke rigtigt saaledes i enkelte Tilfælde at gjøre Forandring i, hvad der har bestaaet i en Række af Aar. Jeg har allerede tidligere fremhævet Omstændigheder, som gjøre, at Hartkornbrugerne ofte lettere kunne udrede Fournage og Brændsel end de Penge, der gjenne en Paaligning paa Formue og Leilighed paalægges Behoerne, og af denne Grund sætter jeg Priis paa, at Byrden vedbliver at lignedes paa Hartkornet; men isvrigt er dette et Spørgsmaal, som jeg skal henstille. Med disse Udtalelser troer jeg at have besvaret de Spørgsmaal, som ere stillede til mig, og at have fremsat det, hvortil jeg efter de fremkomne Ytringer kunde finde mig foranlediget.

Udsærling: Jeg troer, at den ærede Kultusminister har fuldstændig Ret, naar han ønsker, at dette Lovforslag ikke faaer større Dimensioner, end det har. Man er her kommen til at berøre meget vigtige og ganske sikkert nær foreliggende Spørgsmaal, men som jeg dog ikke troer, man bør søge løste ved en Leilighed som denne. Om Lovforslagets Affattelse er den heldigste, er et Spørgsmaal, som jeg ikke her videre skal berøre; jeg troer blot at maatte tilraade de ærede Herrer, som have lagt det frem, nøie at overveie det, og blandt Andet meget strengt overveie det Punkt, hvem der i en Commune er berettiget til at begjære Noget, under hvilke Omstændigheder i en Commune Communeraadet kan begjære paa Indbyggernes Vegne, og naar et vist Antal af Indbyggerne selv kunne begjære. Det er nemlig meget vigtigt nøie at afgjøre, hvor Communebestyrerne bør træde op som repræsenterende hele Communens samlede Indbyggermasse. Dette troer jeg, den i Almindelighed ikke bør gjøre, hvor det gjælder Betsatningsforhold; men der maa i saadanne Tilfælde forudgaae, som Bilag til Bestyrernes Indstilling, en Aftale med Communens Behoere, og foreligge deres Sa eller

Ret til, hvorvidt de kunne være villige til at gaae ind paa Sagen. Det er en indgribende Forholdsregel, naar man lader Ministeriet komme til at afgjøre Betsatningsspørgsmaal, og det er for mig meget tvivlsomt, om nogen ministeriel Beslutning bør kunne afgjøre, naar i et Sogn en Mand erklærer, at han ikke vil underkaste sig den nye Betsatningsform, at han dog bør underkaste sig den. Dette ligger paa Expropriationens Omraade og bør i saa Fald kun kunne afgjøres for de enkelte Sogne ved Lov. Jeg vil altsaa meget raade de Herrer til i denne Henseende nøie at undersøge Formen af deres Lovforslag og ogsaa i denne Henseende at holde det indenfor de Grændser, at det, som hidtilbids har været Hartkornafgift, vedbliver at være det, indtil det Spørgsmaal kommer frem og ligger for, at samtlige Afgifter, hvormed Communeudgifterne, være sig til Fattigvæsenet, Skolevæsenet, Veivæsenet osv., skulle afholdes, flyde ind i den samme Kasse med Ret for Communeraadet til at bestemme, hvor stor en Andeel af det Hele der skal paahvile Hartkornet, og hvor stor en Andeel der skal paalignes efter Formue og Leilighed. Den Udflykning, der for Dieblittet finder Sted med Hensyn til Paaligning af Skoleudgifter, Fattigudgifter osv. er en stor finantstiel Feil og en overordentlig stor Vansteligheid, alt som Landet udvikler sig mere, og alt som forskjellige Næringsveie mere blive optagne paa Landet, saa at Betsatningen paa Formue og Leilighed bliver mere og mere vigtig ligeoverfor Hartkornet. Lad os altsaa holde dette Spørgsmaal udenfor Lovforslaget, lad os ved dette Lovforslag slet ikke gjøre Andet end det, som de ærede Forslagsstillere, hvis jeg har forstaaet dem ret, have havt til Hensigt, nemlig at bringe Sognene til selv frivilligen at virke i dette Forhold efter deres egen Skjønsheds. Lad Sagen gaae igjennem saaledes, saa'er der et Forarbejde, som kan virke hen i den Retning, hvortil man maa komme ogsaa i denne Henseende. Hvilken er den Hovedmangel, som man idelig støder an paa, naar det gjælder om at lønne Skolevæsenet? Det er den, at Communen ikke bestemmer Lønnen, men kun hber den; vi maae først have det derhen til som det Væsentlige, at det gjøres Communen til Pligt